

Czynniki elongacyjne w syntezie niekodujących RNA związanych z rozwojem

Cel projektu

Celem naszego projektu jest zbadanie jak wybrane czynniki, o których wiadomo, że biorą udział w procesie wydłużania transkryptów podczas syntezy RNA (transkrypcji) i pełnią istotną rolę w powstawaniu białek różnią się od tych zaangażowanych w powstawanie niekodujących RNA. Sprawdzimy, czy skład maszynerii transkrypcyjnej różni się pomiędzy makro- i mikronukleusem. Zbadamy też znaczniki epigenetyczne, które pozwalają na ekspresję genomu somatycznego i generatywnego.

Opis badań, powodów, dla których podjęta została ta tematyka badawcza

Paramecium tetraurelia (pot. pantofelek) jest jednokomórkowym organizmem modelowym charakteryzującym się obecnością dwóch rodzajów jąder w komórce. Jedno jądro – makronukleus jest odpowiedzialne za wyrażanie wszystkich genów i regulację procesów życiowych zachodzących w komórce, czyli funkcje somatyczne, podczas gdy drugie – mikronukleus odpowiada za przekazanie materiału genetycznego następnym pokoleniom, czyli funkcje generatywne.

Podczas każdego cyklu płciowego maczyny makronukleus jest degradowany, a nowe, potomne jądro powstaje z mikronukleusa. Podczas tego procesu DNA mikronukleusa podlega złożonym rearanżacjom podczas których część sekwencji jest eliminowana. Wzór tych rearanżacji jest dziedziczony pomiędzy starym i nowym makronukleusem i jest zależny nie tylko od sekwencji DNA ale także od czynników niegenowych. Procesy epigenetyczne regulują szereg ważnych funkcji organizmów począwszy od dziedziczenia i rozwoju do regulowania ekspresji genów.

W rozwoju nowego makronukleusa u pantofelka bierze udział szereg różnych niekodujących RNA, czyli takich, które nie służą do produkcji białek. Dzięki różnorodności niekodujących RNA w *Paramecium*, jest on dogodnym organizmem modelowym do badania procesów związanych z ich powstawaniem i funkcją. Maszyneria transkrypcyjna pantofelka jest także doskonała do poznawania różnych funkcji polimerazy RNA ze względu na fakt, iż w rosnących wegetatywnie komórkach zachodzi głównie synteza mRNA prowadząca do produkcji białek, podczas gdy podczas procesów płciowych zachodzi transkrypcja całego genomu generatywnego.

Najważniejsze spodziewane efekty

Poznamy rolę białek związanych wydłużaniem transkryptów oraz samej polimerazy RNA w powstawaniu niekodujących RNA, zidentyfikujemy oddziałujące z nimi czynniki regulatorowe. Zbadamy różnice pomiędzy genomem somatycznym a generatywnym na poziomie epigenetycznym. Projekt może mieć znaczenie dalekosiężne, gdyż od niedawna wiadomo, iż mutacje czynników związanych z syntezą RNA prowadzi do wielu chorób takich jak nowotwory, zaburzenia neurologiczne, otyłość czy cukrzyca. Sądzymy, że nasz projekt pozwoli na poznanie mechanizmów związanych z powstawaniem niekodujących RNA nie tylko u orzęska *P. tetraurelia*, lecz także u innych organizmów.